SÖRMLANDSLÅTEN

Medlemstidning för Södermanlands Spelmansförbund Nr 1 2003

Sörmlandslåten
1/2003
Medlemstidning för
Södermanlands Spelmansförbund
c/o Annelie Sandell
Tegvägen 46, 175 53 Järfälla

Ansvarig utgivare Barbro Tällman
Redaktör Ingemar Skoglund
Tel 08-550 97320
Johansvägen 16
151 39 Södertälje
e-post:
ingemar.skoglund@telia.com

Styrelseledamöter:

Ordförande: Barbro Tällman
08-580 354 71
Vice ordf. Christina Frohm
08-85 26 69
Kassör: Annelie Sandell
08-580 34718
Sekreterare: Gunnar Nordlinder
08-89 91 80
Ledamöter:
Bernt Olsson
0157-206 36
Torsten Gau
016-42 00 70
Åsa Englund Jacobsson
0158-135 18
Ersättare:
Lars Garén
0158-267 54
Jenny Tidman
016-12 30 07
Försäkringar:
Torgny Lindberg
08-778 11 54
Arkivarie:
Nils Häggbom
08-500 31288
Stugfogde:
Erik Andersson
0157-60705

Omslagsbild:
Ingemar Skoglund

Innehåll

Sid 1 **Ordföranden har ordet**

2 **Kallelse till årsmöte**

3 **Möte med folkmusik och dans**
Barbro Tällman

4 **Låt Fogdöns låtar låta!**
Christer Odén

5 **Spelmän från Fogdön**

6 **"Amen på psalmen.."**
Gunnar Nordlinder

8 **Karlsson????**
Arne Blomberg

9 **Älskaren i gluggen**
Arne Blomberg

10 **Zornmärkesuppspelningar 2003**
Sörmländsk dialekt

11 **Nytt på skiva**

12 **Inbjudan till Spelmansstämman i Eskilstuna**

Ordföranden har ordet

Jag ber att få önska er en riktigt God Fortsättning på år 2003.

Trots att vintern gjorde ett riktigt gott och kallt intryck under flera dagar har det nu idag varit nästan vår i luften! Talgoxarna spelade i träden för full hals och de föll nästan ner i sin iver!
Tyvärr drabbades Wetterstugan av frusna rör, som nu får åtgärdas samt att en plan tas fram för att förhindra ytterligare problem av den sorten.
Styrelsen kommer även att vara på plats och arbeta i stugan den 15 februari, då med att inreda på vinden med hyllor som skall innehålla våra arkivexemplar av Sörmlandslåten.

Trevliga evenemang som bjuds den närmaste tiden är ju vinterstämmor i Gnesta 1 februari och Eskilstuna 1 mars.
När du läser detta har vi kanske redan mötts och spelat och dansat tillsammans!

Du som är intresserad av att få information om kommande spelmanscafeér har fortsatt möjlighet att höra av dig till mig med en adress.
Vill du så kan du skicka ett mail på min adress: bkesen@ hotmail.com - annars med vanliga posten Aprilvägen 43, 17761 Järfälla.

Vår målsättning är att spelmanscafeérna skall hållas på olika platser i landskapet under året och detta år planerar vi att spela i Södertälje, Nyköping, Katrineholm och Eskilstuna.
I samband med detta är styrelsen också där med möte och lokala företrädare blir inbjudna att komma med och träffa styrelsen och dryfta viktiga lokala frågor på ort och ställe.

Så fort allt klarnat med datum och lokaler kommer mer information.

Vill också passa på att hälsa alla välkomna till vårt årsmöte som äger rum den 15 mars i Malmköping.
Mer om detta på annan plats i tidningen.
Kom och var med och påverka vad som bestäms där i allas vårt Sörmländska Spelmansförbund.
Och du – glöm inte instrumentet!
Jag har redan börjat påminna mig Årsmötesvalsen!

Många hjärtliga hälsningar till er från

Barbro Tällman
Ordförande

Kallelse till Årsmöte
med
Södermanlands Spelmansförbund

Stadshuset i Malmköping, lördag den 15 mars 2003

13.00	Samling med kaffe och smörgås på Värdshuset
14.00	Årsmötesförhandlingar i Stadshuset
17.00	Subventionerad middag i Värdshuset med musikunderhållning och trivsam samvaro

Anmälan om deltagande senast den 1 mars till:

Torsten Gau tel. 016-42 00 70
Glöm inte att ange om du behöver specialmat

Hjärtligt välkomna!
Styrelsen

Verksamhetsberättelser

De grupper och föreningar som önskar få sin egen verksamhetsberättelse infogad i förbundets verksamhetsberättelse skall skicka den före 1 mars till:
Barbro Tällman, Aprilvägen 43, 177 61 Järfälla
e-post: bkesen@hotmail.com

Möte med folkmusik och dans

Jag vet egentligen inte riktigt när det skedde första gången.. Men en sak vet jag – det var när jag var riktigt liten. Jag minns nämligen från när jag var 4 år och var på släktkalas att då var det min tur att få hoppa upp på en morbrors fötter och dansa polka och vals med honom. Jag lärde mig senare att så hade alla mina äldre kusiner också börjat. I min släkt fanns en stark tradition av dans och musik. Det dansades så fort tillfälle gavs. Mina föräldrar var nog inte de mest aktiva dansarna men de sjöng desto mer. Jag vaggades till söms med sång och jag hörde också framförallt min mamma sjunga under arbetet när hon sydde, diskade eller vävde, klippte mattrasor m.m. Hon höll fast vid sången ända upp i 90-årsåldern och var alltid lika road av att höra vilka bitar jag hade med mig hem efter kurser och stämmor. Ofta kom då kommentaren : Men sådär sjöng inte vi!
När hon så bjöd på sin version blev det naturligtvis så att den också blev min! Det spelades också på alla kalasen och det var inga utifrån inbjudna spelmän utan de fanns där redan! Tre munspelande morbröder samt en fiolspelman gift med en av mina kusiner blev ett härligt dansband!

Dans mer organiserat blev det för min del redan 1962 då jag började i folkdanslaget hemma. Det var också den vägen jag började lära ut dans först till barngruppen men sedan också till vuxna. Just att dansa med barn blev för mig det som fortfarande är min speciella favoritsyssla. Att jag skulle börja i musikskolan när den startade var för mig och mina föräldrar en självklarhet. Vår musikskola hade redan på 60-talet ett eget spelmanslag och där trivdes jag mycket bättre än i orkester. Så träffade jag 1967 en som blev min personliga vän och som också var spelman - nämligen Christina Frohm. Det dröjde inte länge innan hon tyckte att jag skulle följa med henne till Sörmland för där fanns det tillfällen att spela med andra spelmän och få ta del av deras låtar direkt och inte via noter. Vilken upplevelse! Den bär mig fortfarande i mitt spelande och sökande efter låtar. Därför är det så att jag varit och är och kommer att förbli medlem i Sörmlands spelmansförbund så Upplänning jag är – för det är här jag har mitt folkmusikaliska hem!
Tack för att mötet bara fortsätter och fortsätter!
Barbro Tällman

Mina munspelande morbröder: fr.v. Gösta ,Lars och Tord Dahlberg och på fiol Gösta Franzén från släktträff på Trädgårdstorp 1969

Efterlysning: Skriv gärna några rader om ditt möte med folkmusiken! Skicka det till Sörmlandslåten gärna med e-post. Har du bilder så bifoga papperskopior.

Låt Fogdöns låtar låta!

Nu är CD:n här!

(Nedanstående text är inledningen till det texthäfte som medföljer skivan)

Söndagen den 12 november 2000 var en dag i folkmusikens tecken ute på Fogdön. Hembygdsföreningen stod som arrangör för en lite annorlunda begivenhet. De ortsbor och andra som hittat ut till bygdegården, vilken fylldes till bristningsgränsen, fick uppleva hur den gamla musiken och dansen återigen levde upp för en kväll. Det var säkert en överraskning för många hur fantastiskt rikt musik- och danslivet ute på Fogdön en gång varit.

Socknarna Vansö, Fogdö och Helgarö intar en viktig plats i den sörmländska folkmusiken. I få socknar har det spelats så mycket som här. Ända sedan mitten på 1800-talet har det funnits många spelmän på Fogdön starkt förankrade i en folklig musiktradition med rötter ända ner i 1700-talet. Det efterlämnade arvet från dessa förvaltas idag av flera spelmän runt om i Sverige, men vi är några stycken spelmän och allmänt folkmusikintresserade personer som tycker att fler "infödingar" borde få chansen att upptäcka sin egen musik. Vi – Bernt Jonsson, Kinger, Christer Odén, Härad och Janne Eriksson, Bärby – bildade för ett par år sedan en liten arbetsgrupp inom hembygdsföreningen för att kunna jobba mer effektivt med detta. Målsättningen har varit och är att på olika sätt föra fram de gamla spelmanslåtarna och visorna i ljuset och sprida kännedom om dem

Nu har vi fullbordat nästa steg inom det här folkmusikprojektet (konserten i bygdegården var det första): En CD-skiva med tvättäkta låtar från Fogdön! Hembygdsföreningen står fadder förstås. De flesta medverkande har anknytning i någon form till Fogdön. Dessutom, och det är kanske det roligaste för oss som bor här, ingick förmodligen all musik på den här skivan i den lokala folkmusiktraditionen för ca 100 år sedan. Ändå är CD:n bara ett litet axplock ur det stora material som finns bevarat i ljudupptagningar, not- och landsmålsuppteckningar.

Sedan jag flyttade hit till kommunen 1989 har jag inte kunnat undgå att förvånas över hur lite man här hemmavid utövar den gamla folkmusiken och hur okänd den är t.ex. på Kulturskolan där den ju egentligen borde omhuldas särskilt! Detta utgör en slående kontrast mot bygdens rika traditioner bakåt i tiden. Vi hoppas att denna CD och fortsatta aktiviteter skall leda till att "våra egna" musiktraditioner kommer att synas lite mer och på sikt få ett starkare fäste i kommunen. Bl.a. hoppas vi skapa intresse hos elever och lärare i musik- och dansundervisningen. Det här är en fantastisk musik men bara om den spelas, sjungs och dansas!

Vi vill passa på och tacka alla medverkande på denna skiva för att de ställt upp med sina bidrag. Speciellt tack till Ola Brostam för hans arbete med en del av inspelningarna och redigeringarna. Vi vill också upprepa det som står på skivomslaget: Tack till alla er som kommit med goda idéer och stött oss i vårt arbete. Ingen nämnd och ingen glömd. Utan er hade denna skiva inte blivit till!

Mera aktiviteter!

Hembygdsföreningen på Fogdön har länge stött den lokala musiken, bland annat genom att ordna speltillfällen för lokala spelmän, men även genom enskilda dokumentationsinsatser av bl.a. Bernt Jonsson. Även medlemmar ur det sörmländska spelmansförbundet samt Svenskt Visarkiv genom Ingegerd Tidlund m.fl. har efterlämnat en rad intressanta ljudupptagningar.

Planer finns att samla allt lokalt folkmusikmaterial (eller åtminstone kopior) i ett eget folkmusikarkiv i hembygdsföreningens regi, tillgängligt för alla intresserade. Har ni något på vinden hemmavid? Ett gammalt notpapper kanske? Hjälp oss med uppgifter! Allt är av intresse.

Nästa år i slutet av augusti planerar vi att genomföra en spelmansstämma bakom sockenstugan i Fogdö - ett årligt återkommande evenemang hoppas vi. Den kommer att innehålla vis- och spelkurser, konsert i kyrkan, uppspelningar från utomhusestrad, "buskspel" och hantverksutställning. På kvällen blir det logdans någonstans, vi vet inte var än. Håll utkik!

Fogdöns hembygdsförening
gm Christer Odén
Janne Eriksson

Spelmän från Fogdön

Arbete pågår med att sammanställa en förteckning över spelmän som varit aktiva på Fogdön under äldre tid, före 1950. Endast ett fåtal av dem är representerade på den nya skivan . Vi vet nu namnet på ett 40-tal olika spelmän. En del som Edvard Pettersson vet en hel del om, men de allra flesta är ännu så länge relativt okända för oss och vi är naturligtvis tacksamma för all hjälp vi kan få att bredda våra kunskaper. Vilka spelade tillsammans? Vem lärde de av? Spelade de mycket till dans? Osv.

Jonas Herlin Kungsberg Fogdö f. 1700-talet
Klockaren i Vansö och Fogdö **Robert Ludvig Kjellborg** f. 1801
Per Eriksson f. 1818 i Fogdö
Franz Johan Johansson f. 1874 på Aspö
Tunholm
Soldaten **Johan Magnus Dahl** Bärby f. i Aspö 1877
Lars Edvard Ölin
Lars Fredrik Jonsson i Hällby Fogdö f. 1795
Jonas L Fogelin i Solö Fogdö f. 1818
Erik Vilhelm Fogelin f. 1848 i Solö Fogdö
Adolf Elin Eneby f. 1836
Lantbrukaren **Fredrik Johan Larsson** f. 1857 i Hyvena
Skomakaren **Sigurd Hjalmar Lönnqvist** Lönnsborg Fogdö **Emanuel "Manne " Lönnqvist** f. 1906
Bernhard Lönnqvist Lönnsborg Fogdö f. 1/9 1870
Björka-Viktor Björka Fogdö
Johan Alfred Lundqvist,
Arvid Lundqvist f. 1877,
Einar Lundqvist, alla från Granlund Helgarö
Drängen **Rosén** i Hasta (Öja?)

Fritz Jonsson Grinda Fogdö
Edvard Jonsson Grinda Fogdö
Gabriel Johansson Grinda
Erik Pettersson Solö Fogdö f. 1889
Edvard Pettersson Viggeby Fogdö f. 1896 i Väla Helgarö
Valfrid Pettersson Fogdö
Lantbrukaren **Gustav Welander** Askare Vansö (sångare och visuppteckna re) f. 1877
Skomakaren **Algot Eriksson** Strängnäs f. 1896 i Fogdö
Gotthard Pettersson Berga Fogdö f.1885
Oskar Haglund f. 1896 i Vansö
Fredrik Haglund i Vansö f. 1856
Andreas Haglund spelade fiol
Arvid Andersson lantbrukare Östa Vansö f. 1906
Alfred Pettersson Berga Fogdö f. 1862
Per Hesselberg från Helgaröby
Sofia F Hesselberg från Helgaröby, sjöng visor
Erik Jonsson (dragspel)
Bröderna (?) **Arvid Andersson, Oskar Andersson, Karl Andersson, Gustav Andersson**, alla Eneby Vansö

ERIK PETTERSSON

EDVARD PETTERSSON

"Amen på psalmen, nu tågar vi till Malmen..."

Gunnar Nordlinder

Kungliga Södermanlands regemente bildades 1627. Mellan åren 1774 och 1921 var regementets övningsplats Malmahed, mitt i Sörmland. Rustade med matsäck och rikligt med brännvin tågade de stolta, sörmländska soldaterna i väg och sjöng till Bellmansmelodin Venus Minerva (mera känd i våra dagar med texten "ja må han leva") denna visa:

Amen på psalmen ,
nu tågar vi till Malmen,
där kanske vi får oss en sup eller två.
Å får vi inte dä,
så följer vi inte mä,
da stannar vi hemma med blanka gevär.

Beväringarna i Sörmland samlades sockenvis och tågade med de indelta soldaterna i täten. De hade öknamn som hörde till respektive socken de kom från. En Sköldingehök var i regel sams med en Lerbogök. Men en Vingåkersvarg skulle ha stryk. Hade han inte gjort något sattyg, tänkte han nog ställa till det. Beväringarna från Vingåker ansåg sig lite förmer än pojkarna från de mindre socknarna. Och det kunde givetvis Österåkers korpar, Floda ävsingar, Vadsbro kottar, Vrena killingar, Stora Malms grisar, Sköldinge hökar, Husby-Oppunda getter, Julita rävar, Lerbo gökar, Blacksta grevar och Bettna löss (samtliga från Oppunda härad) inte tåla. Det blev också ofta blodiga bataljer vid marschen till malmen. Brännvinet flödade vid sådana här tillfällen och gjorde naturligtvis sitt till för att få ungtupparna att börja slåss.

Övningshedarna var förr bra platser för utbyte av visor. Soldaterna hade egna, speciella sånger. En del av dem var bra att marschera till, andra bara roliga att sjunga och att lyssna på. Sång uppmuntrades av befälet och var i högsta grad påbjuden. Men visorna skulle vara uppmuntrande och skapa gemenskap och trevnad i leden. I vår äldsta soldatinstruktion från år 1769, författad av major C J Holthausen, får man veta vilka egenskaper som borde utmärka en god soldat:

"Alltid glad, sjunga visor, berätta sagor och roliga tidsfördrif, inte lägga sig i solen att sova...".

"Möjligheten att vara tillsammans, i förening med sång, löje och förtrolighet förjagade all sorts modstulenhet" uppgav en ung officer som förde befäl under det dystra kriget 1808. Från fälttåget i Tyskland 1813 och stormningen av Leipzig berättas att karlarna "sjöng för att glömma magens trägna påminnelse" då trossen (med kokvagn och mat) länge varit försvunnen. "Vi sågo mången bra karl stupa, synnerligast i täten, hvilken måste taga emot fiendens första salvor; icke förty rådde allmänneligen munterhet inom vår krets, hvarifrån tämligen lättsinniga visor framskrålades."
Soldaternas sång uppmärksammades utanför de militära leden: "Det är mest soldaterna och beväringsgossarne, hos hwilka sången trifwes" heter det t ex i "Hwad folket sjunger" från 1895, av Evert Wrangel.

Ännu under andra världskrigets beredskapsår förekom det att man marscherade till sång. Visor, gärna av det grovkorniga slaget, underlättade långa och tråkiga marscher.

Följande soldatvisa som inte är grovkornig utan överraskande sentimental har upptecknats från Vingåker av Gustaf Wetter:

"Långt från mitt hem och från hembygds stränder
vandrar jag nu över Malmheden fram.
jag äter mitt bröd uti främmande länder,
nöjd med den lott som försynen mig gav."

Av visan kunde man fås att tro att de unga pojkarna måste vara borta mycket långa tider från hemmet och hårt ansattes av hemlängtan. En som visste hur det egentligen var är Gerda Zetterlund, dotter till den för sin julvisa kände soldaten Lantz. Hon kommenterade 1955 saken så här i en intervju i tidningen Folket:

- Det var inte måttliga "påfrestningar" de unga beväringarna från fick utstå i Malmköping för 70-80 år sedan. De fick ju vara borta i "främmande land" fjärran från mamma och pappa i c:a tre veckor!
Det "främmande landet" var heller inte längre bort från hemmet än högst några mil.
Här nedan är ännu ett exempel på vad Sörmländska beväringar sjöng på väg till excersisen på Malma Hed.

Den första juli 1921 flyttade Södermanlands regemente till Strängnäs. Kanske var förhållandena där så moderna att de inte längre gav inspiration till beväringsvisor. Men det finns vittnesbörd om att man ännu under andra världskrigets beredskapsår sjöng medan man marscherade. Det monotona marscherandet var också ett av de sista arbetsmoment som underlättades av sång.

Nya transportmedel har numera tagit bort soldatsångens praktiska betydelse. Många av visorna har trots det överlevt. Visor som "Halta Lottas krog" eller "Vad ska vi göra med de blanka gevär" sjungs ännu och fungerar som vilka visor som helst. Idag behöver en visa inte ha en koppling till det praktiska utan det räcker att den är rolig att sjunga och att lyssna till.

Alla flickor

Visa efter Anders Gustaf Eriksson i Hägerbo, Flodafors, uppteckna av Gustaf Wetter. Visan användes som gånglåt och sjöngs på väg till och från Malmköping och exercisen på Malmahed.

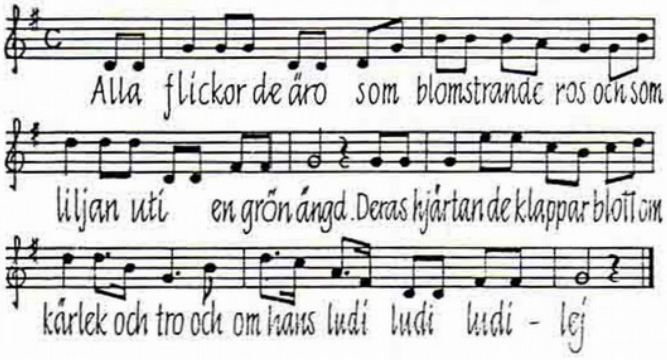

Alla flickor de äro som blomstrande ros
och som liljan uti en grön ängd.
Deras hjärtan de klappar blott och kärlek och tro
och om hans ludi ludi ludi-lej.

En flicka så nätt fick en fästman så rar
och gick hem till sitt lilla kabinett.
Där lade de sig neder i en oppbäddad säng
och gjorde ludi ludi ludi-lej.

När 40 veckor gått omkring så blev magen trind,
och vem haver väl gjort honom så?
Jo, det har den lilla vännen, som jag hållit så kär,
han gjort det med sin ludi ludi-lej.

Karlsson????

Även vardagen rymmer sina mysterier…

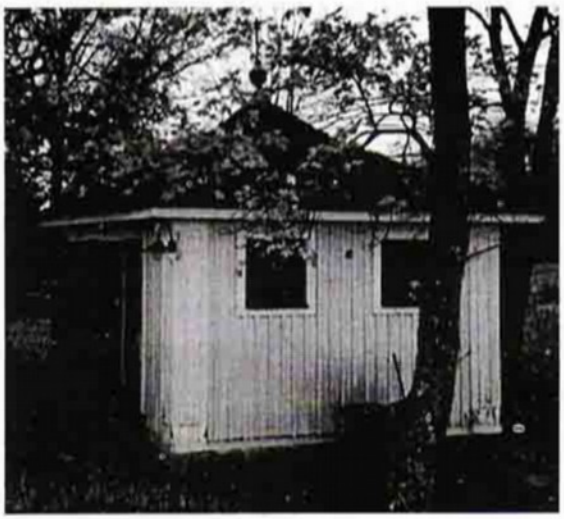

När Törnevalla kyrkskola 1924 ersattes av en ny modern skolbyggnad inreddes det gamla skolhuset till lärarbostad. För kantorn med familj gjordes en vacker femrumsvåning i nedervåningen och för lärarinnorna - som givetvis förväntades förbli ogifta - två enklare tvårummare i överplanet.

Ett förråd uppfördes, med ett större utrymme för kantorn och två mindre för lärarinnorna…

Sedan fjorton år bebos huset av Carin och Arne Blomberg och uthuset har fyllts med allsköns bråte – det är ju ödet för de flesta förråd. Under letandet efter försvunna – för tillfället ovärderliga ting – stannar vi ibland upp inför skriften på insidan av kantorns förrådsdörr:

Ett mystiskt, fantasieggande meddelande!
Vem var Karlsson? Varför var det speciellt att han var hemma? Och varför är det skrivet på dörren?
Vem skrev det, och vem skulle läsa? Och vad sa Karlsson när han fick se att han var hemma?
Eller var det han själv som skrev? För nog var väl Karlsson en man?

Visst påminner det här om *Älskaren i gluggen* – den gamla visan om hustrun som glömt det hemliga tecknet till älskaren och nu får se honom komma, fast mannen är hemma. Hon tar barnet i famnen och sjunger en improviserad vaggvisa som varning till älskaren.

Visan finns i flera varianter och blev bekant för många – bl.a. genom traditionsinspelningarna med vissångarna Svea Jansson och Ulrika Lindholm.

Många gånger har jag tänkt forska efter Karlsson. Albert Hahn (farbror till kompositören Gunnar Hahn), som var kantor i Törnevalla 1916-57 är död sedan många år, men jag har haft kontakt med ett par av hans söner, som kanske vet. Olle Åkerlund var Hahns efterträdare och bodde i huset tills mitten av 1980-talet. Han kanske vet…

Men förklaringen kanske är trivial.
Det är nog bäst att inte forska!
Karlsson finns i alla fall inte längre här!

Arne Blomberg

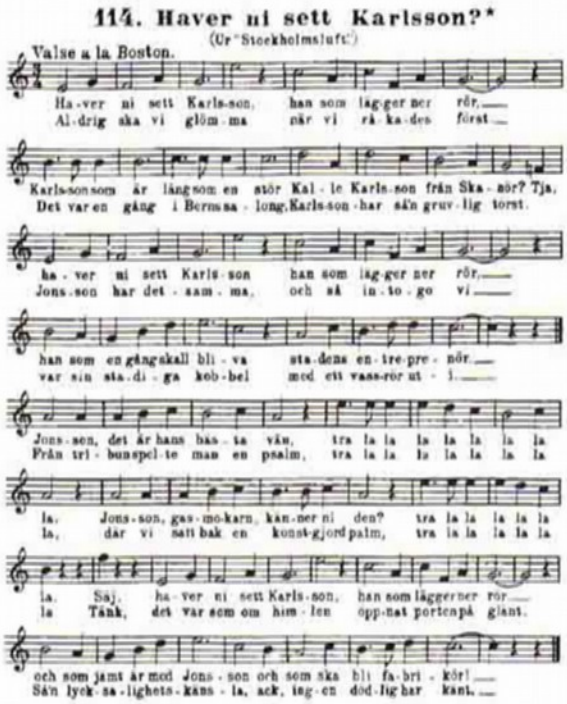

PS
Månne var Karlsson rörläggare? Det var många som sjöng om honom i början av 1900-talet efter Emil Norlanders succékuplett. Kanske var han hemma i stället för på jobbet?
Nej, han var visst från Skanör.
DS

Älskaren i gluggen

Uppteckad av Arne Blomberg efter Ulrika Lindholm, Jämtland (1886-1977) från ett bandat radioprogram som sändes på 1960-talet.

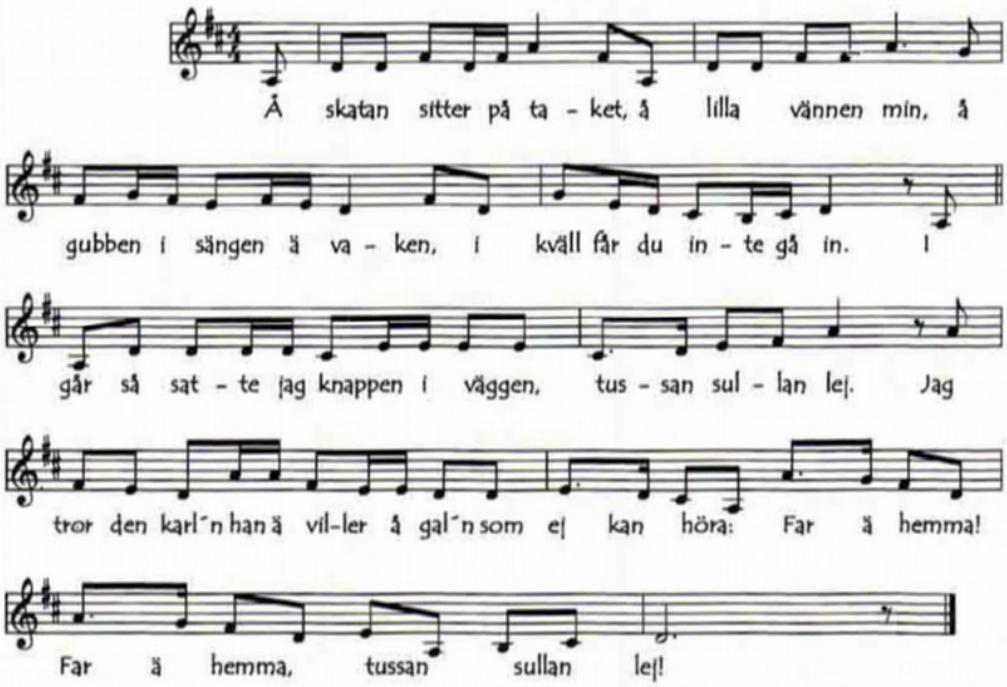

Och skatan sitter på taket
Å lilla vännen min
Å gubben i sängen ä vaken
I kväll får du inte gå in.

I går så satte jag knappen i väggen
Tussan, sullan, lej
Jag tror den kar´n
Han ä viller å gal´n
Som ej kan höra
Far ä hemma, far ä hemma
Tussan, sullan, lej.

Å kalvarna går på ängen
Å lilla vännen min
Å gubben han ligger i sängen
I kväll får du inte gå in.
I går så satte jag…

I morgon klockan fyra,
Ja innan hanen gal
Då är den styggern borta
Han far till kvarna, mal
Då kan du nog gå in.
I går så satte jag…

Melodin till tredje versens extra rad fick Ulrika genom att upprepa fjärde takten i melodin. Hon tvekade litet innan hon sjöng versen, kanske mindes hon inte säkert…

Stipendiater i Nyköping

Sara Larsson och **Gustaf Hammarlund**, båda 17 år, har av **Nyköpingshus Spelmansgille** tilldelats diplom och stipendium på 3.000 kr vardera. Ceremonien ägde rum i samband med Gillets årliga julfest i december.
Gillet, nyss fyllda 50, önskar att fler ungdomar ska få upp ögonen och öronen för den fina sörmländska folkmusiken. Har man väl börjat spela den är det svårt att sluta! De båda stipendiaterna har sedan mellanstadiet fått sin skolning inom Musikskolans ram. Nu är musiken en aktiv hobby, och då ljuder även sörmländska tongångar från fiolerna.
Stipendiet, som ges till folkmusikintresserad ungdom, har möjliggjorts tack vare ett arv efter spelmannen och tidigare medlemmen **Erik Fredriksson** i Kila.

Zornmärkesuppspelningar 2003 i Västerås.

I år är det sjuttio år sedan de första uppspelningarna för zornmärket i Ungdomsringens regi ägde rum i Västerås 1933. Den gången spelade sörmlänningarna Knut och Nils Bergholm från Eskilstuna, Richard Ahlberg och Bernhard Boström liksom Bernhard Jansson dåmera bosatt i Stockholm och anställd som Skansenspelman. Vid femtioårsjubileet 1983 deltog många sörmlänningar och fick flera utmärkelser.
Årets uppspelningar äger rum 22-25 juli i Västerås konserthus. Utdelning av märken och diplom på Vallby friluftsmuseum lördagen den 28 juli.
Anmälningsblanketter kan beställas från Ungdomsringens kansli telefon 08- 695 00 15 alternativt hämtas från hemsidan www.ungdomsringen.se där även anmälan kan göras senast 23 april till en kostnad av 450 kr.

Västmanlands spelmansförbund och Västmanlandsmusiken står som arrangörer.
Upplysningar kring arrangemanget under veckan finns på www.folkmusikdagarna.nu

Sörmländsk dialekt i nyligen utkommen skrift

Liksom folkmusiken är våra dialekter en kulturskatt som bör räddas åt eftervärlden. I gamla visor förekommer ibland ord och ordvändningar som inte längre ingår i vanligt talspråk

En av medlemmarna i vår förening och tillika nyckelharpsspelmannen Stig Dillström har i en ordlista samlat över 800 ord och uttryck från sin hembygd, Gåsinge-Dillnäs, med omgivande socknar. Skriften heter **"Ur dagaspråket"** och gavs ut år 2000.

Den inleds med en allmän beskrivning av de karakteristiska ljuden i allmänt tal och "huvudregler" vad gäller ljudtillämpning och böjning av ord. Därefter kommer en ordlista i alfabetisk ordning med angivande av uttal och förklaring av ordets innebörd. I de fall då det varit svårt att göra en översättning som helt täcker, har betydelsen klargjorts med en kort mening, där ordet ingår.

För att ett ord ska få vara med måste två villkor ha varit uppfyllda, att det används eller har använts i den aktuella bygden och att det inte finns med i Svenska Akademiens ordlista över svenska språket (SAOL), tolfte utgåvan, tryckt 1999. I vissa fall har det dock ansetts befogat att göra undantag från det senare villkoret, mestadels försett med kommentarer till aktuellt ord.

Ordlistan är överskådligt upplagd och författaren har strävat efter att göra ordlistan så lättläst som möjligt genom att undvika att använda språkliga termer och har i stället genom exempel förklarat innebörden.

Då det inte går att dra några strikta gränser för en dialekt kan man räkna med att orden känns igen i stora delar av Sörmland.
Skriften har utgivits av Gåsinge-Dillnäs hembygdsförening och kan beställas av författaren **Stig Dillström, tel 0158-32 047. Priset är 50 kr + porto, f n 11 kr.**

Nytt på skiva!

Det har varit smått om sörmländsk folkmusik på CD, men under det senaste året har det glädjande noterats flera utgåvor. Nu kommer ytterligare två nämligen ***Låt Fogdöns låtar låta – Folkmusik från Fogdön*** och ***Låtar från Sörmland***, den sistnämnda med **Nyköpingshus Spelmansgille**.

Låt Fogdöns låtar låta är en dokumentation av folkmusik på Fogdön i äldre tider. De flesta medverkande på skivan är amatörer, men även yrkesverksamma musiker finns med. Samtliga har någon form av anknytning till Fogdön och dess folkmusiktraditioner. Bl.a. ingår en unik inspelning med Edvard Pettersson från 1972. Med skivan följer ett generöst texthäfte i A5-format med utförlig presentation av de medverkande och produktionen i övrigt. En del av den texten finns som en artikel på annan plats i detta nummer av Sörmlandslåten.

Låt Fogdöns låtar låta! Folkmusik från Fogdön:

1. **Bröllopsmarsch efter Fredrik Larsson, Vansö** – Brodéns kapell
2. **Herr Prosten, visa upptecknad av Gustav Welander, Vansö** - Lövsångarna
3. **Vals efter Per Eriksson (Granlunds Petter), Helgarö** – Håkan Frykmo
4. **O, tysta ensamhet, visa upptecknad av Gustav Welander, Vansö** – Anders Larsson, Patrik Andersson
5. **Ära vare Gud, danslek från Vansö, upptecknad av Gustav Ericsson, Härad** – Ola Brostam
6. **Hamburska efter Edvard Pettersson, Helgarö** – Ingvar Andersson, Birgitta Stenberg
7. **Hjärtat klappar i mitt bröst , visa upptecknad av Gustv Welander** – Lövsångarna
8. **Polkett efter Fredrik Larsson** – Jan och Jörgen Welander, Ulf Jansson
9. **Skräddarpolskan efter Per Eriksson** – Lena och Christer Odén
10. **Hamburska efter Per Eriksson** – Håkan Frykmo
11. **Jag som bondedräng, visa ur Axel Ringströms samling/Vals efter per Eriksson** – Anders Larsson, Patrik Andersson
12. **Polkett efter Edvard Pettersson** - Torbjörn Rydberg, Anna Stenström-Jonsson, Katarina Ståhl-Kaltea
13. **Majstångsmarsch efter Edvard Pettersson** – Ingvar Andersson
14. **Midsommarvisa efter Alice Bergström, Vansö** – Familjen Bergström
15. **Där längs ner i viken, visa efter Mathilda Karlsson, Strängnäs** - Jan, Jörgen Welander, Ulf Jansson
16. **Slängpolska efter Per Eriksson** – Håkan Frykmo
17. **Polska efter Frans Johansson, Fogdö** – Edvard Pettersson
18. **Årsmötesvalsen efter Edvard Pettersson** – Ingvar Andersson, Birgitta Stenberg
19. **Slängpolska efter Per Eriksson** – Anders Larsson, Patrik Andersson
20. **Överbyggna'n, slängpolska efter Edvard Pettersson** – Ola Brostam, Christer Odén
21. **Nu vill jag resa bort, visa upptecknad av Gustav Welander** – Jan Welander
22. **I Lundströms kök, schottis från Tyskland** - allspel i Fogdö bygdegård 13 november 2000

Låtar från Sörmland

Folkmusik spelad av Nyköpingshus Spelmansgille under de 50 första åren 1952-2002

Minne från Flodafors – Blinda Kalles vals – Farfars vals – Farfars klocka –Gammeltvätten –Polska efter Johan Karlsson, Sjösa –Kärleksvisa från Flodafors – Om Idinge vore 'åcker' - Polska av Hugo Steen – Flenmo brudmarsch – Flenmo brudvals – Polska efter Per Eriksson – Brudlåt av Ellert Skog – Birgitta Gyllenlocks vals – På Ostkanten – Brittas brudmarsch – Algrens vals – Polska efter Widmark – Kyrkmarsch i trefaldighetstid –Axelssons vals – Polska efter Per Eriksson – Polska efter Anders Andersson i Lästringe – På Tjäderåsen. gång

Nyköpingshus Spelmansgille

Skivorna kan rekvireras från Södermanlands Spelmansförbund.

INBJUDAN TILL
Spelmansstämma i Eskilstuna
år 2003

Eskilstuna Spelmansgilles traditionella mars-stämma
äger rum lördagen den 1 mars
i St. ESKILS SKOLA

Arrangörer för stämman är Eskilstuna Spelmansgille
och Södermanlands Spelmansförbund
medarrangör: Eskilstuna Kultur

PROGRAM

10.00 - 12.00, SPELSTUGOR:

Låtar på fiol med Patrik Andersson
Låtar på nyckelharpa med Per Torelli

(c:a 12.30 samling för spelmän, genomgång av allspelslåtar)

13.00 - 17.00 SCENEN I AULAN

STÄMMOUPPTAKT med ALLSPEL
GRUPPSPEL, SOLISTER och FOLKDANS
(Föranmäl scenspel)

GÄSTARTISTER:

Gamla Stadens Musikklasser M6A & M6B
PATRIK ANDERSSON, fiol
PER TORELLI, nyckelharpa

18.00 - 23.00 DANS...DANS...DANS!!

Med musik av lokala och tillresta spelmän
(boka in spelningen på spellistan)

Utrymmen för "BUSKSPEL" står till förfogande
SERVERING: mat och kaffe,
och även där ges möjlighet att "buskspela"
INSTRUMENTVISNING, prova, beundra
Prima tillfälle att inhandla CD, tonband och notböcker
Till detta kulturevenemang är det fri entré och fria parkeringsbiljetter

Allspelslåtar:

Lästringe gånglåt, av Anders Andersson (Sörml. allspelslåtar I)
Lille Gustav, polska efter Karl Gustav Andersson, Aspö (Sörml. allspelslåtar I)
Polka efter Oskar i Bogsta, "Flickorna di skulle stöpa ljus..." (Sörml. allspelslåtar II)
Schottis efter Edvard Pettersson "15 käringar i Lundströms kök..." (~Mössens julafton)
Vendelspolska av Leonard Larsson (Viksta-Lasse)
Västermo brudmarsch, efter Hugo-Pelle Pettersson, Eskilstuna (Sörml. allspelslåtar I)

Eskilstuna Spelmansgille Önskar alla hjärtligt välkomna!

Upplysningar och spelbokning: Bengt Hultgren 016-13 26 08
Titta på http:www.algonet.se/~leffew
Med reservation för ändringar

EBBAS MUSIKSCEN
KULTURKVÄLLAR PÅ
SKJULSTASTUGAN CAFÉ, ESKILSTUNA

Program

Fredagen 31 januari

19.00 Visvännerna Göran & Roland: Från den svenska visskatten
20.00 Brodens Kapell: Folkmusik med tradition och lekfullhet

Fredagen 14 februari

19.00 Mollskinn: Folkmusik på nyckelharpa mm
20.00 Ej fastställt

Fredagen 28 februari

19.00 Fejla: Tar ut svängarna med folkmusiken
20.00 Ej fastställt

Fredagen 14 mars

19.00 Patrik Andersson & Leo: Folkmusik med nerv

Fredagen 28 mars

19.00 Per Furå: Från mungiga till säckpipa via nyckelharpa
20.00 Göran Kunstbergs: Eget vismaterial från skivan SIMPLEX MUNDITIS

FRI ENTRÉ VÄLKOMNA

Arrangeras av Gamla mejeriet Music i samarbete med Eskilstuna kultur samt Café Skjulstastugan med stöd av Allmänkultur Landstinget Sörmland
Mer information: 0708-242548

MARKNADSTIDNING

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND
Johansvägen 16
151 39 SÖDERTÄLJE

Odén Christer

Täppstigen 3

645 91 Strängnäs

B

Svenska Låtar, Södermanland
Vår landskapsdel av det klassiska storverket. 207 uppteckningar. Faksimil av orginalutgåvan från 1935
Pris 50:-

A G Rosenberg, 420 Svenska Danspolskor
från Södermanland och andra landskap. Faksimil efter utgåvor från 1876–1882
Pris 60:-

Sörmländska visor del I, II, III
Visor för praktiskt bruk från den sörmländska traditionen. Ett 30–tal visor i varje del.
Pris 20:-/styck, kassetter 50:-/ styck

A P Andersson
75 låtar och visor från Södermanland och Närke upptecknade 1880 av skolläraren i Västra Vingåker, August Petter Andersson.
Pris 60:-

August Karlssons låtar
49 låtar från södra Uppland och norra Sörmland som August Karlsson spelade dem.
Pris 50:-

50 Sörmlandslåtar för två fioler
Utgiven till minne av Olof Andersson. Arrangerade av Olof Andersson
Pris 50:-

Sörmländska Brudmarscher
I arr. för orgel
Pris 40:-

Folkmusik från norra Södermanland,
K P Leffler. Faksimil efter utgåvor från 1899–1900.
Pris 75:-

HJULÅKERS SPELMÄN
Spelmansmusik från Sörmland och Uppland
Pris: 100:- CD

LEIF BILLYZ
Svenska Låtar
Pris 160:- CD

BRODÈNS KAPELL
Spelmansmusik från norra Sörmland
Pris 100:- CD

Lästringe Låtar
Slängpolskor, hamburskor och annat dansbart och lättlyssnat från Sörmland.
Pris: 140:- CD

August Lindblom
97 låtar ur två spelmansböcker från 1836 och 1856 samt historik om den legendariske storspelmannen.
Pris 50:-

Sörmländska allspelslåtar
Häfte I noter och kassett
Pris 40:-
Häfte II endast noter
Pris 20:-

I den sköna Vingåkersbygden, kassett
Folkmusik från Vingåker med Simmings, Anita Hedlund och Christina Frohm
Pris 30:-

Välkommen till världen, kassett
Visor och ramsor för små och stora barn från den sörmländska traditionen, med våra bästa vissångare.
Pris 30:-

Mina 80 år som spelman 1916-1996,
Axel Andersson minnesbok.
Pris 160:-

MALMABYGDENS B-LAG
Till dans
Pris 140:- CD

Beställ hem våra böcker, noter, skivor och kassetter så här:
Ring din beställning till Torsten Gau, tel. 016 –42 00 70 eller skriv till honom på adress Mestavägen 1A, 632 36 Eskilstuna, så får du ett paket med faktura på posten. Porto tillkommer på angivna priser.

GAPPE & SPORRE TRYCKERI AB, E-TUNA